

Kripto valiuta: privalumai ir trūkumai

Subačius, Augustas; Subačiūnė, Rasa

Kripto valiuta: privalumai ir trūkumai

Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika, núm. 19, 2019

Vilniaus Universitetas, Lituania

Disponible en: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=693074827001>

DOI: <https://doi.org/10.15388/batp.2019.1>



Esta obra está bajo una Licencia Creative Commons Atribución 4.0 Internacional.

Kripto valiuta: privalumai ir trūkumai

Cryptocurrency: Advantages and Disadvantages

Augustas Subačius subacius.augustas@gmail.com

Vilniaus universitetas, Lithuania

Rasa Subačienė rasa.subaciene@evaf.vu.lt

Vilniaus universitetas, Lithuania

 <https://orcid.org/0000-0001-6559-8478>

Summary: Dvidešimt pirmo amžiaus pagrindiniu požymiu galima būtų įvardinti nuolatinę transformaciją, apimančią visas sritis. Ypatingai greitai tobulėja ir keičiasi atsiskaitymų ir pinigų sritis. Technologijų evoliucija ir tobulėjimas lėmė naujų transakcijų būdų atsiradimą, internete, mobiliuosiuose telefonuose, skaitmeninėse kortelėse. Įvairios mokėjimo/pavedimo sistemos nepaprastai praplėtė atsiskaitymų alternatyvas ir galimybes. O tokios sąlygos suformavo galimybes kripto valiutos atsiradimui. Tyrimo tikslas – išnagrinėti kripto valiutą, jos sampratą, naudojimo privalumus ir trūkumus. Tyrimo metodai – mokslinės literatūros analizė, informacijos sisteminimas, lyginimas, interpretavimas ir apibendrinimas. Įvertinus kripto valiutų atsiradimo priežastis, galima teigti, jog kripto valiutų atsiradimui didžiausią įtaką padarė technologinė pažanga bei siekis surasti greitesnes, pigesnes bei konfidencialesnes atsiskaitymo priemones. Kripto valiuta galėtų būti apibrėžta, kaip skaitmeniniai pinigai ar turtas, išreikštas el. būdu. Ši valiuta pasižymi decentralizacijos, nekontroliuojamumo bei didesnės jos valdymo rizikos savybėmis. Svarbiausi kripto valiutos naudojimo privalumai galėtų būti: atsiskaitymų konfidencialumas; atsiskaitymų greitumas; pigesnės finansinės paslaugos; papildomos investicijų galimybės. Trūkumai - sunkiai prognozuojama, svyruojanti vertė; galimi sukčiavimo atvejai; galimybė kripto valiutas naudoti nelegaliai veiklai.

JEL klasifikacija: M40, M41

Keywords: kripto valiuta, kripto valiutos privalumai, kripto valiutos trūkumai.

Abstract: The main feature of the twenty-first century could be named as permanent transformation that covers all areas. Payments and money are developing and changing especially fast. Technological evolution and development have led to the emergence of new transactional techniques on the Internet, mobile phones, and credit cards. Various systems of payment / money transfer have considerably expanded payment options and possibilities. And such conditions have created opportunities for the emergence of a cryptocurrency. The purpose of the study is to investigate the cryptocurrency, its concept, advantages and disadvantages. Analysis of the scientific literature, systematization, comparison, interpretation and generalization of information research methods were used for the study. Evaluation of the reasons for the emergence of cryptocurrency let to generalise, that the process was mostly influenced by technological progress and the aspiration to find faster, cheaper and more confidential settlement tools. Cryptocurrency may be defined as digital money or property in electronical form. This currency may be characterized by properties of decentralization, uncontrollability and higher risk management. The most important advantages of using a cryptocurrency may be: the speed of settlements; cheaper financial services; additional investment opportunities. Disadvantages - unpredictable, fluctuating value; possible fraud cases; possibility to use cryptocurrency for illegal activities.

Keywords: cryptocurrency, advantages of cryptocurrency, disadvantages of cryptocurrency.

Buhalterinės apskaitos teorija ir praktika,
nám. 19, 2019

Vilniaus Universitetas, Lithuania

DOI: <https://doi.org/10.15388/batp.2019.1>

Redalyc: <https://www.redalyc.org/articulo.oa?id=693074827001>

Įvadas

Dvidešimt pirmo amžiaus pagrindiniu pyniu galima būtų įvardinti nuolatinę transformaciją, apimančią visas sritis. Ypatingai greitai tobulėja ir keičiasi atsiskaitymų ir pinigų sritis. Technologijų evoliucija ir tobulėjimas lėmė naujų transakcijų būdų atsiradimą, internete, mobiliuosiuose telefonuose, skaitmeninėse kortelėse tokių, kaip: PayPal, Apple Pay, Google Wallet, Alipay, Tenpay, Venmo, M-Pesa, BitPay, Moven, BitPesa, Paylah!, Dash, FAST, Tranferwise. Šios mokėjimo/pavedimo sistemos nepaprastai praplėtė atsiskaitymų alternatyvas bei galimybes.

Tačiau net ir tokios galimybės neapribojo tolimesnio atsiskaitymų srities vystymosi, ieškant alternatyvų atsiskaitymų privatumui, greitumui ir saugumui. Tokios sąlygos padarė įtaką nestandartinės bei įprastomis priemonės nekontroliuojamos valiutos – kriptovaliutos – atsiradimui. Vis didėjantis šios valiutos populiarumas ir naudojimas suponuoja poreikį išnagrinėti ir įvertinti jos sampratą, naudojimo privalumus ir trūkumus.

Tyrimo tikslas – išnagrinėti kriptovaliutą, jos sampratą, naudojimo privalumus ir trūkumus.

Tikslui pasiekti iškelti uždaviniai:

1. Išnagrinėti kriptovaliutos atsiradimo priežastis bei sampratą;
2. Įvertinti kriptovaliutos veikimo principus, jos naudojimo privalumus ir trūkumus.

Tyrimo metodai – mokslinės literatūros analizė, informacijos sisteminimas, lyginimas, interpretavimas ir apibendrinimas.

1. Kriptovaliutos atsiradimas ir samprata

Kriptovaliutos atsiradimas buvo sąlygotas naujų atsiskaitymo formų poreikiu ir alternatyvių valiutų atsiradimu. Alternatyvios valiutos yra skirstomos į materialiąsias ir skaitmenines (žr. 1 lentelę) (Kuo Chuen, Pak Nian, 2015).

1 lentelė
Alternatyvių valiutų rūšys

Rūšies pavadinimas		Rūšies apibūdinimas
Materialiosios	Valiuta su būdingomis tam tikromis paslaugomis/savybėmis	Šiai rūšiai priskiriami metalai ir kitos prekės (pvz.: cigaretės), atsiradę po antro pasaulinio karo Berlyne, taip pat iš anksto apmokėti skambučiai ir t.t. Ši rūšis yra nepriklausoma nuo vyriausybės, priešingai nei įprastinė valiuta. Be to, jos vertė rinkoje nebūtinai atitinka jos tikrąją vertę ir ji nėra pririšta prie tam tikros geografinės vietos.
	Žetonas	Šios valiutos rūšies pavyzdys galėtų būti vietinių arba tam tikrų bendruomenių valiutos, kaip Brixton Pound, Bristol Pound arba Lietuvoje RIMI pinigai (pinigai, kuriais galima atsiskaityti tik tam tikruose prekybos centruose, tačiau tai nėra lojalumo taškai kaupiami po kiekvieno apsipirkimo). Žetonas turi mažesnę vertę, nes yra pririštas prie tam tikros prekės, paslaugos, ar tam tikros parduotuvės. Atsiskaitant žetonais yra įsipareigojama pirkti tam tikrą prekę ar paslaugą.
Skaitmeninės	Centralizuota virtuali valiuta	Šios valiutos rūšies pavyzdžiais gali būti lojalumo taškai iš finansinių, telekomunikacijų, mažmeninės prekybos organizacijų, virtualūs atsiskaitymai tarp tam tikrų subjektų. Ši valiuta turi centralizuotą valdymo struktūrą.
	Uždara virtuali valiuta	Tokios valiutos dažniausiai neturi jokio ryšio su realiąja ekonomika ir naudojamos virtualioje erdvėje: virtualioms prekėms ir paslaugoms įsigyti, pavyzdžiui, kompiuterinių žaidimų platformose. Tokia valiuta neturėtų būti prekiaujama už virtualios bendruomenės ribų.
	Išplatinta ir/arba decentralizuota virtuali valiuta	Ši rūšis apima tokias kriptografines valiutas, kaip Bitcoin, Litecoin, Dogecoin ir kitos. Sandoriai su šiomis valiutomis gali būti atlikti su bet kuriais atstovais. Ši virtuali valiuta, dar kitaip vadinama kriptovaliuta, dažniausiai, bet nebūtinai, būna decentralizuota. Nėra jokios legalios organizacijos, kuri būtų atsakinga už veiksmus atliktus šia valiuta, todėl ji yra nereguliuojama. Tokia valiuta Lietuvos banko vadinama virtuali valiuta su dviem kryptų srautu, kai šią valiutą galima pirkti (parduoti) kaip ir bet kokią kitą realią valiutą. Naudojantis tokiais virtualiais pinigais galima atsiskaityti tiek už virtualias, tiek už realias prekes ir paslaugas. Tai naujos kartos, decentralizuotos, tiesioginio apsikeitimo tarp vartotojų modelio virtualios valiutos, kurios dažnai dar vadinamos kriptografinėmis elektroninėmis valiutomis.

sudaryta autorių, remiantis D. L. Kuo Chuen, L. Pak Nian, 2015; Įspėjimas dėl..., 2014.

Kaip rodo 1 lentelės duomenys, galimos įvairios virtualios valiutos formos: nuo valiutos, naudojamos internetinių kompiuterinių žaidimų aplinkoje ir socialiniuose tinkluose, iki atsiskaitymo priemonės, kurią galima naudoti ir realiame gyvenime. Be to, virtualiosios valiutos naudojamos ne tik atsiskaitymo tikslais, bet gali apimti kaupimo priemones taupymo arba investavimo tikslais (Kriptovaliutos ir žetonų..., 2018). Vis dėlto labiausia išpopuliarėjo ir daugiausia įtakos atsiskaitymams bei ekonomikai turi kriptografinės valiutos, dar vadinamos kriptovaliuta.

Vertinant kriptovaliutų atsiradimą, svarbu išnagrinėti jų atsiradimą lėmusius ar paskatinius veiksnius, kurie pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė Kriptovaliutų atsiradimo veiksniai

Veiksnyss	Apibūdinimas
Technologijos	Dabartinėje globalizacijos ir nuolatos tobulėjančių technologijų epochoje su interneto ir internetinių programų pagalba daugelį užduočių galima atlikti greičiau ir saugiau.
Politinė ekonomika	Vyriausybių ir bankų kontroliuojami tradiciniai pinigai skatina nepriklausomų valiutų atsiradimą.
Aplinkosauga	Atsižvelgiant į tai, kad žemė turi ribotą resursų kiekį yra skatinami skaitmeniniai resursai.
Neefektyvumas	Šiuolaikinės finansinės paslaugos yra brangios.
Finansinė nepriklausomybė	Decentralizuotos valiutos yra lengvai perduodamos internetu, jų kontrolė yra silpna. Tai užtikrina laisvą tarptautinę apyvartą. Be to, gali sąlygoti galimybę apsisaugoti nuo praradimų finansų krizės metu.
Informacijos saugumas	Personalizuotos informacijos apie susitarimo šalis nebuvimas suteikia aukštą informacijos saugumo lygį.
Spekuliacija	Virtualių valiutų pirkėjai tikisi naudos, pripažįstant platesnį jų naudojimą.

sudaryta autorių, remiantis D. L. Kuo Chuen, L. Pak Nian, 2015; S. Volosovych, Y. Baraniuk, 2018

Manytina, jog kriptovaliutų atsiradimui didžiausią įtaką padarė technologinė pažanga. Tačiau nemažiau svarbūs veiksniai, kontroliuojantys valiutos naudojimą, kaina ir finansinių paslaugų kainodara, paskatino ieškoti alternatyvių atsiskaitymo priemonių. Taip pat reikėtų įvertinti mūsų planetos resursų ribotumą, todėl ieškoma skaitmenizacijos galimybių, tame tarpe ir pinigų. Be to, kriptovaliutos naudojimas suteikia finansinę nepriklausomybę, galimą nuostolių praradimą finansinės krizės metu bei galimybę spekuliaciniu pagrindu uždirbti.

Skirtinguose literatūriniuose šaltiniuose pateikiami kriptovaliutos apibūdinimai pateikiami 3 lentelėje.

3 lentelė
Kriptovaliutos apibūdinimas

Šaltinis	Kriptovaliutos apibūdinimas
Ispėjimas dėl..., 2014	Kriptovaliuta - tai neregamentuoti skaitmeniniai pinigai, kuriuos galima naudoti kaip atsiskaitymo priemonę, tačiau šiuos pinigus į apyvartą išleidžia ir garantuoja ne centrinis bankas. Vienas iš pagrindinių virtualios valiutos sukūrimo tikslų - sumažinti sandorių išlaidas ir padaryti elektroninę komerciją dar patogesnę, išvengiant trečiosios šalies, dažniausiai banko, dalyvavimo vykdant atsiskaitymus. Atsiskaitymai šia valiuta nėra prižiūrimi ar reguliuojami.
A. Mikołajewicz-Woźniak, A. Scheibe, 2015	Kriptovaliutos yra šių dienų pasaulio tendencijų atspindys. Jų augantis populiarumas patvirtina jų tinkamumą šiuolaikinėms problemoms spręsti. Nepaisant to, valdžios institucijos stengiasi išlaikyti pinigų pasaulio kontrolę, priešintis šioms tendencijoms, jų tolesniam augimui.
G. Šoavā, A. Mehedintu, C. Sitnikov, 2016	Šioje globalizacijos eroje, evoliucija informacinėse technologijose ir virtualių rinkų plėtra privedė prie naujo būdo keistis virtualioje aplinkoje, kuris yra greitesnis saugesnis ir prieinamas beveik kiekvienam. Tai yra kriptovaliuta, pinigai paremti modernia technologija, iš kurios yra tikimasi, didžiulio potencialo verslo pasaulyje. Kriptovaliutos skaitmeniniai pinigai yra nematerialūs, tai yra tiesiog slaptas kodas persiunčiamas iš vienos šalies kitai, per viešą internetinę programą pasitelkiant kriptografinius įrankius.
S. Volosovych, Y. Baraniuk, 2018	Kriptovaliuta tai skaitmeninis atvaizdavimas vertės, kuri nėra išleista centrinio banko, skolinančios institucijos ar el. pinigų institucijos, kuri kai kuriais atvejais gali būti naudojama, kaip alternatyva pinigams. Tai fiktyvi valiuta, neturinti oficialaus statuso, tinkamo reguliavimo, išleista, privačių, nefinansinių įmonių, pripažįstama, kaip taisyklė, specifinių virtualių įmonių, neužtikrinanti pinigų grąžinimo bei efektyvios kontrolės.
M.A. Nasir, et al, 2019	Kriptografinė arba skaitmeninė valiuta yra turtas, kuris egzistuoja tik elektroniniu būdu. Populiariausios kriptovaliutos buvo sukurtos atsiskaitymų už sandorius tikslais; tačiau jos dažnai laikomos spekuliaciniais tikslais, tikintis jų vertės kilimo.

sudaryta autorių, remiantis lentelėje pateiktais šaltiniais

Vertinant skirtinguose šaltiniuose pateiktus kriptovaliutos apibūdinimus, galima išskirti pagrindines kriptovaliutos savybes. Kriptovaliuta galėtų būti apibrėžta, kaip skaitmeniniai pinigai ar turtas, kuris yra išreikštas el. būdu. Ši valiuta nėra reguliuojama ir kontroliuojama centrinio banko, todėl neužtikrina tradicinių investuotų pinigų grąžinimo. Tačiau atsiskaitymai kriptovaliuta yra pigesni, saugesni bei greitesni, nors tokios valiutos turėjimas yra susijęs su didžiule nuvertėjimo ar praradimo rizika.

2. Kriptovaliutos veikimo principai, privalumai ir trūkumai

Kriptovaliutos veikimo principas iš dalies atitinka virtualių pinigų veikimą, tačiau sprendžia jų daugkartinio panaudojimo problemą. Šie virtualūs pinigai yra siunčiami ir gaunami mobiliosiomis programomis, kompiuterinėmis programomis, ar per organizaciją, kuri teikia virtualias pinigines. Piniginė sugeneruoja adresą artimą banko sąskaitos numeriui, išskyrus tai kad kriptovaliutų adresas yra unikali raidžių ir skaičių seka, kuria naudotojas gali daryti ir gauti apmokėjimus. Tačiau virtualūs pinigai yra tiesiog kompiuterinis failas, kaip skaitmeninis dokumentas, kurį vienas žmogus gali vienu metu nusiųsti dviem žmonėms, už tuos

pačius pinigus nusipirkti prekių iš dviejų žmonių arba daugiau, kadangi jam niekas netrukdo to paties failo siųsti kelis kartus. Kripto valiuta išsprendžia dvigubo pinigų išleidimo problemą ne pati turėdama ir tvarkydama tam tikrą virtualią buhalterinę knygą, bet tikėdamasi, kad trečioji šalis tvarkys šią virtualią buhalterinę knygą. Kripto valiuta decentralizuoja šią užduotį visam virtualios valiutos tinklui. Kiekvienos kripto valiutos atsiskaitymai yra sekami viešoje buhalterinėje didžiojoje knygoje, pavadinimu: Blockchain. Blockchain yra visiems prieinamas visų transakcijų žiniaraštis, kuriuo leidžiama bet kam naudojantis tam tikra virtualios valiutos programa patvirtinti kitų žmonių siunčiamas transakcijas. Transakcija yra siunčiama į tinklą per blockchain programą tam, kad būtų užregistruotos ir patikrinamos ir kad būtų išvengta dvigubo pinigų išleidimo. Kadangi operacijos kripto valiuta yra viešai registruojamos, vartotojai atpažįstami tik kripto valiutos „adresu“, kuris negali atsekti vartotojų identiteto realiame gyvenime. Tokiu būdu operacijos kripto valiuta yra skaidresnės nei atsiskaitymai tradiciniais pinigais ir anonimiškesnės nei kitų formų mokėjimai internetu (Kuo Chuen, Pak Nian, 2015; He, et al, 2016).

Vertinant kripto valiutos atsiradimą ir naudojimą, pateikiami įvairūs vertinimai. G. Šoavā, A. Mehedințu, C. Sitnikov (2016) apibendrina, jog kriptografiniai pinigai neturi realios vertės, nes nėra palaikomi jokių bankų ar vyriausybių, o jų vertę subjektyviai nusako laisva rinka, kaina priklauso nuo paklausos, tai reiškia šioms pinigams vertę sukuria vartotojai. Kripto valiutos vertė formuojama tik iš tikėjimosi, jog kiti šią valiutą vertina ir ją naudos (He, et al, 2016). Lietuvos banko (Įspėjimas dėl..., 2014) duomenimis, kriptografinių pinigų vertė labai svyruoja, kadangi nėra jokios sąsajos su realiu turtu, jų kursas priklauso nuo paklausos ir pasiūlos bei kitų, tradicinėms valiutoms nebūdingų, veiksnių (pvz., virtualių valiutos keityklų apiplėšimai, mažėjanti galimybė sukurti naujų valiutos vienetų, teisinio reguliavimo pokyčiai ar valiutos uždraudimas). Investicijų vertė staiga gali nukristi ar net nuvertėti iki 0, o jei valiuta naudojama atsiskaitymams, neįmanoma užtikrinti, kad lėšų, laikomų kripto valiuta, vertė būtų stabili. Praktikoje pasitaiko atvejų, kai valiutos kaina per dieną nukrito daugiau nei 30 proc. Kripto valiutas sukuria ir valdo asmenys ar asmenų grupės, kurių niekas neprižiūri, todėl labai didelė rizika, kad „kūrėjai“ gali dingti su visais žmonių pinigais. Taip pat kripto valiutos keityklos ir piniginės gali nukentėti nuo internetinių įsilaužėlių, o pinigai gali būti pavogti (Įspėjimas dėl..., 2014).

Europos centrinis bankas (Virtual currency schemes, 2013) įžvelgia, kad šie virtualūs pinigai turi visas spekuliacinio burbulo charakteristikas. Tačiau A. Mikołajewicz-Wozniak, A. Scheibe (2015) nuomone, šie virtualūs pinigai sukurs pirmąjį globalų finansinį tinklą, pilnai decentralizuotą ir kriptografinį (informacija bus siunčiama užšifruota), kuriame bus galimos anoniminės transakcijos. Autoriams pritaria ir G. Šoavā, A. Mehedințu, C. Sitnikov (2016), pateikdami nuomonę, kad kriptografinių pinigų savininkų anonimiškumas yra labai patrauklus aspektas investuotojams, turint omenyje, kad investuotojai gali nenorėti, kad kas nors sužinotų apie jų turtą. Be to, tai suteikia galimybę

kriptovaliutą nusipirkti bet kur pasaulyje, nepaisant lokalsios pinigų/valiutos situacijos ir apribojimų.

G. Šoavā, A. Mehedințu, C. Sitnikov (2016) nuomone, kriptovaliuta veikia panašiu principu kaip liūdnei pagarsėjusi piramidžių schemos (verslo modelis, kurio pagrindas – pinigų apsikeitimas tarp dalyvaujančiųjų, neparduodant jokio produkto ar paslaugos). Nors piramidžių schemoje organizacijos turi garantuoti investuotojams pelną, tačiau virtuali valiuta yra neapčiuopiama, neturinti jokių reguliacinių apribojimų, ir niekas negali garantuoti, kad ji išlaikys savo vertę, tai yra bus pelninga. Autoriai teigia, jog yra manoma, kad kriptovaliuta yra sukurta nelegaliai veiklai, tačiau, nors ir yra pastebėti atvejai, kai šie pinigai yra naudojami nelegalioje veikloje, tai nereiškia kad virtualūs pinigai turi būti asocijuojami su šia veikla. Didžioji dauguma žmonių, kurie naudoją virtualią valiutą yra investuotojai, kurie tiki šios modernios technologijos pozityvia ateitimi.

G. Šoavā, A. Mehedințu, C. Sitnikov (2016) iškelia nuostatą, jog virtualia valiuta naudotis yra neįmanoma, nes virtuali valiuta yra pakankamai nauja, todėl ji dar nėra plačiai priimta bankų. Lietuvos bankas (Įspėjimai dėl..., 2014) taip pat pateikia informaciją, jog atsiskaitymo vietų skaičius yra ribotas, todėl šios valiutos gali būti panaudotos atsiskaitymams tik už tam tikras prekes ar paslaugas. Kadangi atsiskaitymų atšaukti neįmanoma, susiduriama su sukčiavimo rizika, kai, atlikus apmokėjimą, prekės ar paslaugos negaunamos. Tačiau atkreiptinas dėmesys, jog virtualių pinigų populiarumas auga ir su laiku augs, taip pat augs ir vietų bei prekių skaičius, už kurias bus galima jomis atsiskaityti (Mikołajewicz- Woz'niak, Scheibe 2015). Internetu jau egzistuoja ne viena prekybos vieta, kur galima pirkti ir pardavinėti šiuos pinigus internetu arba yra informacijos, kur ir kaip tai galima padaryti ne internetinėje erdvėje. S. Volosovych, Y. Baraniuk (2018) nuomone, kriptovaliutų vystymasis transformuoja finansinių paslaugų rinką, sukuriant naujas galimybes investicijoms, skolinimui, draudimui, mokėjimams ir pinigų pervedimams. Tačiau tuo pačiu metu operacijų kriptovaliutomis mechanizmas turi rizikas, susijusias su pinigų plovimu, terorizmo finansavimu bei mokesčių vengimu.

Vertinant kriptovaliutos naudojimo nuostatas bei ypatumus, galima būtų sutikti su nuostata, jog kriptografinius pinigus iš esmės gali sukurti bet kas, jie nėra priklausomi ar reguliuojami centrinių bankų ar kitų vyriausybinių institucijų, neturi realios vertės. 2019 m. kovo 20 d. duomenimis yra 2112 kriptovaliutų rūšių (All cryptocurrencies, 2019). Todėl daugelis atsiskaitymų vis dar vyksta tradiciniais pinigais. Tačiau negalima būtų sutikti, kad kriptovaliuta sukurta nelegaliai veiklai, argumentuojant, kad ji yra nepriklausoma ir sunkiai susekama, nes teoriškai bet kokia priemonė gali būti panaudota nelegaliems tikslams pasiekti. Vis dėlto kriptovaliuta buvo kuriama, norint sukurti skaitmeninius pinigus, kurie būtų nepriklausomi nuo bankų, atsiskaitymai ja būtų pigesni, saugesni ir greitesni. G. Šoavā, A. Mehedințu, C. Sitnikov (2016) pateikia duomenis, jog mokesčiai virtualių pinigų pervedimams dažniausiai būna 1 %, palyginus su mokesčių

procentu, atsiskaitant kreditinėmis kortelėmis, kuris yra tarp 2 % ir 5 % procentų; transakcijos į užsienį nekainuoja papildomai; kadangi mokėjimai nėra siunčiami per banką, pinigus reikiamas asmuo gauna per dieną arba greičiau; finansiniai duomenys yra saugesni negu naudojantis kreditine kortele; finansinis turtas negali būti areštuotas. Todėl, nors virtualių pinigų rinka yra nepastovi, vis daugiau žmonių ją mato kaip greitą mainų įrankį laisvoje rinkoje, kurio kaina priklauso nuo jo paklausos. Dauguma virtualių valiutų suteikia saugumo ir stabilumo pojūtį, nes jų yra išleidžiamas ribotas kiekis, tai reiškia, kad kuo daugiau šių virtualios valiutos piniginių vienetų bus nupirkta, tuo didesnė paklausa jos bus (Šoavā, Mehedințu, Sitnikov, 2016). Kriptovaliutų naudojimo privalumai ir trūkumai pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė
Kriptovaliutų naudojimo privalumai ir trūkumai

Kriptovaliutų naudojimo privalumai	Kriptovaliutų naudojimo trūkumai
Atsiskaitymų konfidencialumas	Sunkiai prognozuojama, svyruojanti vertė
Atsiskaitymų greitumas	Galimybė prarasti investuotus tradicinius pinigus
Pigesnės finansinės paslaugos	Galimi sukčiavimo atvejai
Papildomos investicijų galimybės	Galimybė kriptovaliutas naudoti nelegaliai veiklai
Galimybė išvengti praradimų krizės atveju	Patikimumo neužtikrinimas
Operacijų tarptautiškumas	

sudaryta autorių

Apibendrinant galima teigti, jog, nors ir kriptovaliutų naudojimas gali būti rizikingas, tačiau ši valiuta turi potencialių investicijų galimybių ir/ arba jos efektyvesnio naudojimo, kaip mainų priemonės aspektų.

Išvados (rekomendacijos, diskusiniai klausimai)

1. Įvertinus kriptovaliutų atsiradimo priežastis, galima teigti, jog kriptovaliutų atsiradimui didžiausią įtaką padarė technologinė pažanga bei siekis surasti greitesnes, pigesnes bei konfidencialesnes atsiskaitymo priemones. Kriptovaliuta galėtų būti apibrėžta, kaip skaitmeniniai pinigai ar turtas, išreikštas el. būdu. Ši valiuta pasižymi decentralizacijos, nekontroliuojamumo bei didesnės jos valdymo rizikos savybėmis.
2. Kriptovaliutos veikimo principai pagrįsti viešos buhalterinės knygos/žiniaraščio pildymu, kuriame registruojamos visos operacijos ir užtikrinamas atsiskaitymų skaidrumas, bei atsiskaitymų šalių konfidencialumo užtikrinimu. Galima būtų išskirti šiuos kriptovaliutų naudojimo privalumus: atsiskaitymų konfidencialumas; atsiskaitymų greitumas; pigesnės finansinės paslaugos; papildomos investicijų galimybės; galimybė išvengti praradimų krizės

- atveju; operacijų tarptautiškumas; bei trūkumus: sunkiai prognozuojama, svyruojanti vertė; galimybė prarasti investuotus tradicinius pinigus; galimi sukčiavimo atvejai; galimybė kriptovaliutas naudoti nelegaliai veiklai; patikimumo neužtikrinimas.
3. Vertinant tolimesnes tyrimų kryptis, pažymėtina, jog kriptovaliutos, jų taikymo sritys yra greitai besikeičiančios ir besivystančios, todėl šiame straipsnyje pateiktas tyrimas galėtų būti pagrindas tolimesniems tyrimams.

Literatūra

- All cryptocurrencies. 2019. Coin Market Cap. Prieiga per <https://coinmarketcap.com/all/views/all/> [žiūrėta 2019-03-20]
- He, D.; Habermeier, K.; Leckow, R.; Haksar, V.; Almeida, Y.; Kashima, M.; Kyriakos-Saad, N.; Oura, H.; Sedik, T., S.; Stetsenko, N.; Verdugo-Yepes, C., 2016. Virtual Currencies and Beyond: Initial Considerations. Prieiga per: https://www.researchgate.net/profile/Tahsin_Saadi_Sedik/publication/298915094_Virtual_Currencies_and_Beyond_Initial_Considerations/links/57c8440a08ae9d640480d9bb/Virtual-Currencies-and-Beyond-Initial-Considerations.pdf [žiūrėta 2019-03-21] <https://doi.org/10.5089/9781498363273.006>
- Įspėjimas dėl virtualių valiutų. 2014. Lietuvos bankas. Prieiga per: http://www.lb.lt/uploads/documents/files/news/ispejimas_bitcoin.pdf.pdf [žiūrėta 2018-03-18]
- Kriptovaliutos ir žetonų apskaitos rekomendacijos. 2018. Audito apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnyba. Prieiga per: <http://www.avnt.lt/assets/Veiklos-sritys/Apskaita/VAS/Euras-ir-kriptovaliuta/Kriptovaliutos-ir-eton-apskaitos-rekomendacijosskelbimui06-12.pdf> [žiūrėta 2019 03 19] <https://doi.org/10.15388/batp.2019.1>
- Kuo Chuen, D.L.; Pak Nian, L., 2015. Introduction to Bitcoin. Bitcoin, Innovation, Financial Instruments, and Big Data. Prieiga per internetą: https://www.academia.edu/7711426/ac.els-cdn.com_S03080161...574f85fef6c91bccd4349e3 [žiūrėta 2019 03 19]
- Mikołajewicz-Woźniak A.; Scheibe A., 2015. Virtual currency schemes – the future of financial services, *Foresight*, Vol. 17 Issue: 4, 365-377, <https://doi.org/10.1108/fs-04-2014-0021>.
- Nasir, M.A.; Huynh, T.L.D.; Sang Phu Nguyen, S.P.; Duong, D., 2019. Forecasting cryptocurrency returns and volume using search engines. *Financial Innovation*, 5:2, 1-13. <https://doi.org/10.1186/s40854-018-0119-8>
- Șoavă G.; Mehedințu A.; Sitnikov C., 2016. Virtual Currency "Bitcoin" – Challenges and Controversies, *Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Economy Series*, Issue 3/2016. Prieiga per: < http://www.utgiu.ro/revista/ec/pdf/2016-03/46_SOAV_A,%20MEHEDINTU,%20SITNIKOV.pdf > [žiūrėta 2019 03 19]
- Virtual currency shemes. 2013. Europos Centrinis Bankas. Prieiga per: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf> [žiūrėta 2019-03-20].

Volosovych, S.; Baraniuk, Y., 2018. Tax control of cryptocurrency transactions in Ukraine. *Banks and Bank Systems*, Volume 13, Issue 2, 89-106. [https://doi.org/10.21511/bbs.13\(2\).2018.08](https://doi.org/10.21511/bbs.13(2).2018.08)

Notas de autor

Vilniaus universiteto, Ekonomikos ir verslo administravimo fakulteto, buhalterinės apskaitos ir audito ketvirto kurso bakalaurantas. Mokslinių interesų sritys: apskaita, auditas, finansai. Institucijos adresas: Saulėtekio al. 9, II rūmai, LT-10222, Vilnius.

Profesorė, socialinių mokslų krypties, vadybos ir administravimo srities daktarė (03S). Mokslinių interesų sritys - finansinė apskaita, valdymo apskaita, įmonių veiklos analizė. Vilniaus universitetas, Ekonomikos ir verslo administravimo fakultetas, Apskaitos ir audito katedra. Institucijos adresas: Saulėtekio al. 9, II rūmai, LT-10222, Vilnius. Tel. (+370 5) 263 61 53.